Атестація педагогічних працівників: зміни 2026 року

Основні нововведення та нові можливості для професійного зростання

Головний акцент: позачергова атестація та гнучкість

Нові права педагога: як самостійно керувати кар'єрою

Оновлені правила: що змінилося для атестаційних комісій

Що є нормативною основою?

Атестація базується на Положенні про атестацію педагогічних працівників, яке затверджене наказом МОН №805. Це оновлений документ, який враховує суттєві зміни, внесені протягом останніх років.

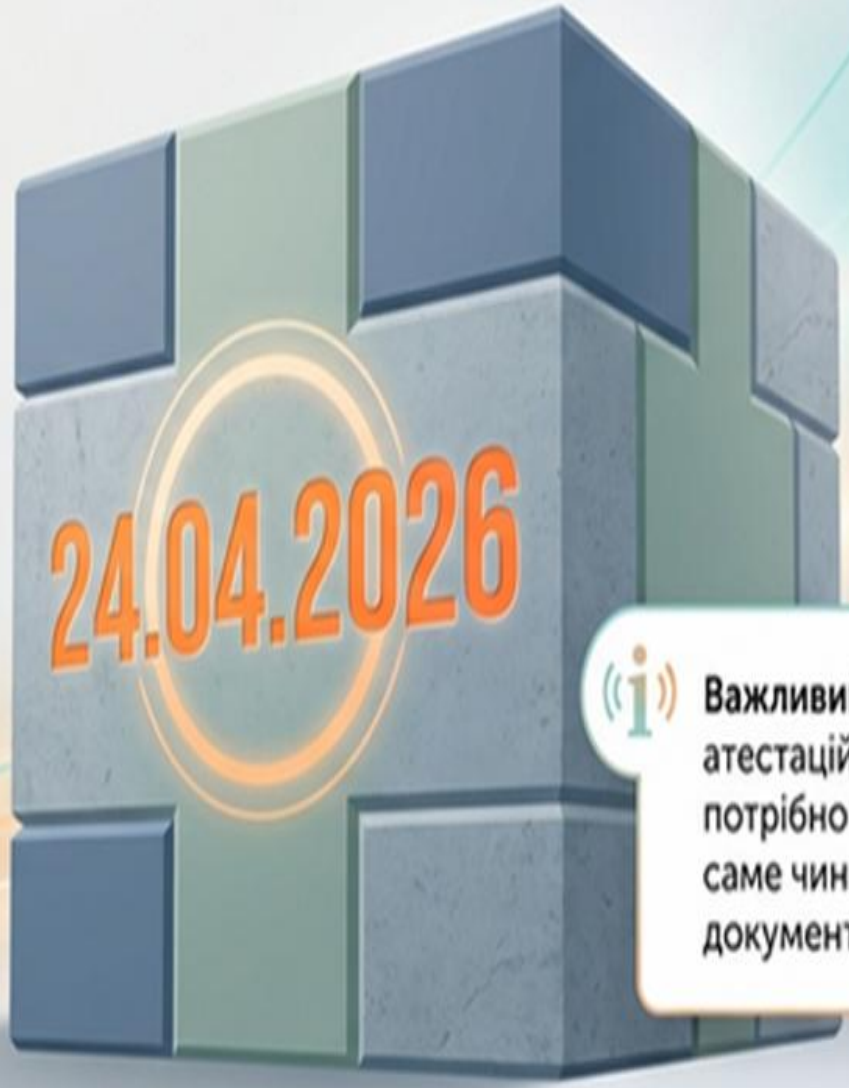

Важливий нюанс: у роботі атестаційної комісії потрібно користуватися саме чинною редакцією документа від 24.04.2026.

Що залишається основою атестації?

Атестація — це комплексне оцінювання професійної діяльності педагогічного працівника.

Головне правило: атестація не є простою перевіркою сертифікатів, це аналіз якості роботи.

Графік атестації у 2026–2027 н.р.

Атестація педагогічних працівників відбувається відповідно до затвердженого графіка протягом 2026–2027 навчального року

До 20 вересня

Створюємо атестаційні комісії та затверджуємо їхній склад.

До 10 жовтня

Затверджуємо списки педагогів, які підлягають черговій атестації.

До 20 грудня

Затверджуємо списки педагогів, які підлягають позачерговій атестації.

Січень — Березень

Вивчаємо педагогічного досвіду, узагальнюємо та 1 рік.

До 15 квітня

Завершуємо роботи комісій, видаємо накази та атестаційні листи.

7 ГОЛОВНИХ ЗМІН

У ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ

З 1 ЛИПНЯ 2026 РОКУ

1

Запрацювала державна цифрова платформа «Вектор».

Вона стане єдиною державною інформаційно-комунікаційною системою для обліку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

2

Інформацію про документи про підвищення кваліфікації вноситимуть до «Вектора».

Суб'єкти підвищення кваліфікації зобов'язані внести відомості про виданий документ до платформи не пізніше ніж через **15 робочих днів** після його видачі.

3

З'явився єдиний електронний кабінет педагога.

Через нього можна переглядати інформацію про власне підвищення кваліфікації, документи та доступні програми професійного розвитку.

4

Пошук програм став централізованим.

На платформі розміщується інформація про суб'єктів підвищення кваліфікації та їхні програми, що спрощує пошук і вибір навчання.

5

Заклади освіти отримали цифрові інструменти для обліку підвищення кваліфікації.

Керівники можуть використовувати платформу для перегляду відомостей про документи, планування професійного розвитку педагогів та ведення відповідного обліку.

6

Запроваджено сервіси професійного розвитку.

Зокрема, платформа передбачає сервіси «Оцінювання 360», який можна використовувати для самооцінювання професійної діяльності та отримання зворотного зв'язку.

7

Документи, видані до 1 липня 2026 року, залишаються чинними.

Їх не потрібно обов'язково вносити до платформи «Вектор». Відомості про документи, видані після 1 липня 2026 року, вносяться відповідно до вимог оновленого Порядку.

Що це означає для педагога?

Якщо ви проходите підвищення кваліфікації після 1 липня 2026 року, звертайте увагу, чи працює обраний суб'єкт підвищення кваліфікації з платформою «Вектор» та чи вносить відомості про видані документи у строки, визначені Порядком. Це допоможе забезпечити коректний електронний облік результатів вашого професійного розвитку.

БЛОК 1 КЛЮЧОВІ ЗМІНИ У ПОЛОЖЕННІ ПРО АТЕСТАЦІЮ

Врегульовано атестацію педагогів українських закладів освіти за кордоном

Положення може застосовуватися у закладах освіти за кордоном після проходження ними верифікації за визначеними критеріями.

Винятки щодо послідовності присвоєння категорій і звань

Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються послідовно. У виняткових випадках присвоїти категорію без дотримання звичайної послідовності можна, якщо:

- педагог пропустив атестацію з об'єктивних причин;
- за результатами професійної діяльності;
- в інших випадках, визначених Положенням.

Атестація педагогів, які працювали за кордоном

Передбачено можливість підтвердження категорії, присвоєння наступної категорії та педагогічного звання за наявності визначених документів.

Бакалавр тепер прямо зазначений серед освітніх ступенів

У вимогах до присвоєння кваліфікаційних категорій додано ступінь бакалавра.

Нові підстави для позачергової атестації

Позачергова атестація може проводитися у разі повернення педагога із-за кордону та присвоєння педагогічного звання.

Змінився порядок присвоєння педагогічних звань

Педагогічне звання може присвоюватися за поданням педагогічної ради або за особистою заявою педагога.

Позачергова атестація і підвищення кваліфікації

Уточнено: обсяг підвищення кваліфікації визначається відповідно до плану підвищення кваліфікації закладу за період між атестаціями.

Перехідна гарантія для педагогів

Педагоги, прийняті на роботу до набрання чинності наказом та мають освіту, що не відповідає предмету викладання, вважаються такими, що мають відповідну професійну кваліфікацію, і атестуються на загальних підставах.

Чергова і позачергова атестація

Чергова атестація

Особливість: проводиться відповідно до встановленого циклу.

Загальне правило: не рідше одного разу на 5 років.

Позачергова атестація

Особливість: проводиться раніше встановленого строку.

Ініціатива: може бути ініційована самим педагогом або керівником.

Головна новація: позачергова атестація

Тепер педагог має можливість самостійно керувати своїм професійним шляхом та ініціювати позачергову атестацію.

Це чудова можливість:

- не чекати чергової атестації роками;
- претендувати на підвищення кваліфікаційної категорії;
- скористатися результатами професійних досягнень.

Зверніть увагу: бажання педагога саме по собі не є достатньою підставою, мають виконуватися вимоги Положення.

педагог може ініціювати позачергову ацію?

ння чітко визначає основні підстави:

овідність освіти та нного стажу вимогам

- наявність необхідного підвищення кваліфікації

- успішне проход сертифікац

начні професійні досягнення

- здобуття наукового або освітньо-творчого ступеня

- відповідність вим присвоєння педаг звання

Важлива зміна: правило трьох років

Три роки між атестаціями —
це більше не абсолютна заборона.

Головне скасування: для позачергової атестації за ініціативою самого педагога обмеження щодо мінімального трирічного міжатестаційного періоду не застосовується.

Простий алгоритм: попередня атестація, поява передбаченої Положенням підстави, проведення позачергової атестації.

Чи можна отримати вищу категорію швидше?

Так, але за умов, визначених Положенням.

Загальний принцип: послідовність від спеціаліста до вищої категорії.

Слід пам'ятати: це не автоматичне право, адже остаточне рішення приймає виключно атестаційна комісія.

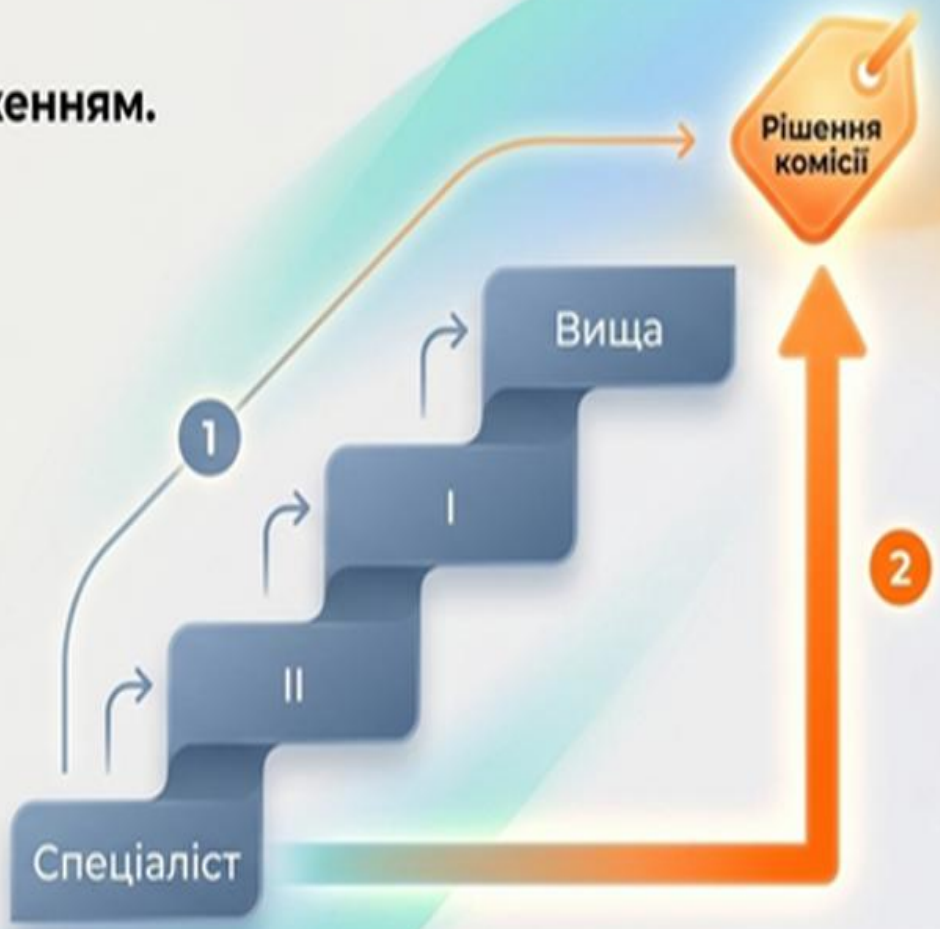

Виняток: кваліфікаційна категорія може бути присвоєна без дотримання послідовності, якщо професійні результати мають вирішальне значення.

Коли допускається присвоєння категорії без дотримання послідовності

Оновлене Положення залишає низку винятків із загального правила.

Особи, які не мають педагогічної освіти, але працюють на педагогічних посадах **та мають стаж роботи** в певній галузі економіки, можуть претендувати на присвоєння категорій без дотримання послідовності за **таких умов:**

«Спеціаліст другої категорії»

за наявності не менше **двох років** відповідного стажу.

«Спеціаліст першої категорії»

за наявності не менше **п'яти років** стажу.

«Спеціаліст вищої категорії»

за наявності не менше **семи років** стажу.

Також без дотримання послідовності може бути присвоєна

Педагогічні звання

Позачергова атестація не обмежується лише зміною кваліфікаційної категорії. Визначні професійні досягнення є надійною базою для розширення професійного визнання.

Педагог може претендувати на:

- присвоєння нового педагогічного звання;
- підтвердження вже присвоєного раніше звання;
- одночасне отримання відповідної категорії та звання.

Позачергова атестація за ініціативою керівника

Це цілком інша процедура, яка суттєво відрізняється від атестації за заявою педагога.

Керівник не може призначити її просто тому, що вважає це доцільним або бажаним.

Обов'язкова вимога:

- ✓ наявність підстав, пов'язаних із професійною діяльністю педагога;
- ✓ результати аналізу виконання посадових обов'язків;
- ✓ документальне підтвердження обґрунтованості рішення.

Педагоги, які працювали за кордоном

Рік 2026 приніс важливе уточнення щодо захисту прав педагогів, які повертаються до роботи в Україні.

Положення передбачає спеціальні механізми врахування іноземних професійних результатів та документів про категорію чи звання.

Головна умова: такі документи мають бути належним чином підтверджені, а відповідна діяльність — відповідати вимогам.

Підвищення кваліфікації

Навчання залишається важливою та невід'ємною умовою для успішної атестації.

Комісія враховує:

- загальний обсяг підвищення кваліфікації;
- документи, що підтверджують проходження навчання;
- період між попередньою та поточною атестаціями.

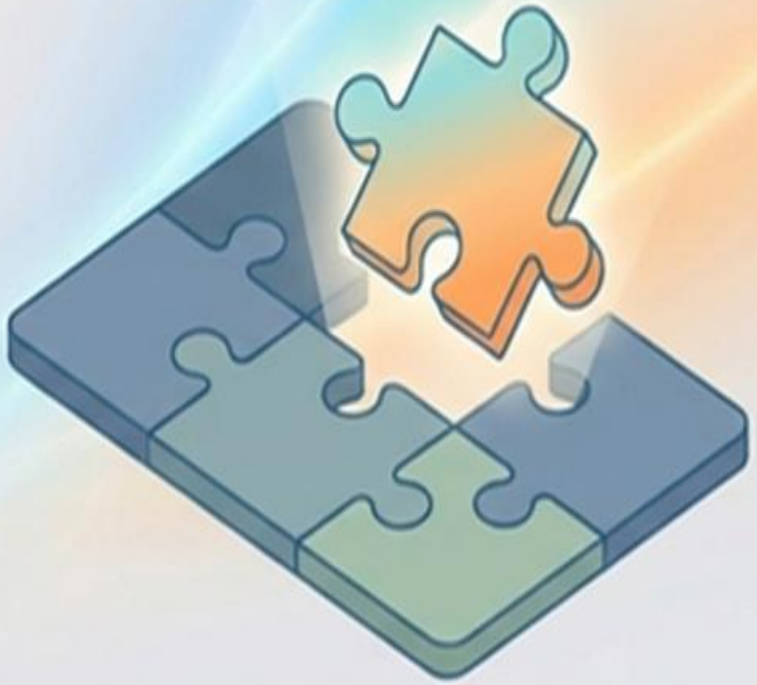

Важливий нюанс: для позачергової атестації за ініціативою педагога обсяг визначається з урахуванням плану підвищення кваліфікації закладу за відповідний період.

Порівняння особливостей підвищення кваліфікації ПП та науково-педагогічних

ПП (педагогічні працівники)		Науково-педагогічні (викладачі ЗВО, наукові працівники)
Оновлення та розвиток професійних компетентностей для якісного виконання педагогічної діяльності в закладах освіти (дошкільної, загальної середньої, позашкільної тощо).	**Мета**	Розвиток професійної, наукової та педагогічної компетентностей для здійснення освітньої, наукової та інноваційної діяльності в ЗВО та наукових установах.
Педагогічні працівники закладів освіти (вчителі, вихователі, викладачі позашкільних установ тощо).	**Суб'єкти**	Науково-педагогічні працівники ЗВО (викладачі, доценти, професори, наукові співробітники, докторанти, аспіранти).
Курси, тренінги, семінари, вебінари, стажування, практичні заходи, програми в закладах післядипломної освіти.	**Форми**	Курси, тренінги, стажування, наукові школи, конференції, міжнародні програми, вебінари, професійні програми в ЗВО та наукових установах.
Методики викладання, інклюзивна освіта, цифрові технології, психологія, управління закладом освіти, безпека життєдіяльності тощо.	**Зміст**	Професійний розвиток у сфері викладання у ЗВО, науково-дослідницька діяльність, академічна доброчесність, інноваційні технології, публікаційна активність, грантова діяльність, міжнародна співпраця.
Зазвичай від кількох днів до кількох тижнів (залежно від програми).	**Тривалість**	Може бути короткостроковою (дні, тижні), середньо- та довгостроковою (місяці, роки), у т.ч. у формі стажування за кордоном.
Підвищення рівня професійної майстерності, оновлення знань, формування нових компетентностей, підтвердження кваліфікації (сертифікат, свідоцтво).	**Результат**	Розвиток науково-педагогічної діяльності, зростання публікаційної активності, участь у наукових проєктах, вдосконалення викладацької майстерності, підвищення конкурентоспроможності в академічній сфері.
Регулюється законодавством про освіту, положеннями про підвищення кваліфікації, програмами закладів післядипломної освіти.	**Нормативна база**	Регулюється законами про освіту і науку, стандартами вищої освіти, положеннями ЗВО, внутрішніми нормативними документами.

Педагогічні працівники
мають пройти підвищення кваліфікації обсягом
150 год. (5 кредитів) за **5 років**.

Науково-педагогічні працівники
мають пройти стажування обсягом
180 год. (6 кредитів) раз на **5 років**.

Обидві категорії мають спільну мету — підвищення професійної компетентності, але відрізняються за цільовою аудиторією, змістом, формами та очікуваними результатами.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Згідно з нормами законодавства України (зокрема Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науковд-педагогічних працівників, затвердженого постановою КМУ № 800), для вчителів шкіл встановлено такі вимоги:

Загальний обсяг підвищення кваліфікації для вчителів шкіл має становити не менше

150 годин

на **5 років.**

У межах цього обсягу встановлено два обов'язкові напрями,

за якими педагог має щорічно чи накопичувально пройти навчання:

1 Інклюзивна освіта

(робота з дітьми з особливими освітніми потребами)

Скільки годин обов'язково:
щонайменше 10%
від загального обсягу годин
(тобто мінімум **15 годин**
із загальних 150).

2 Психологічна підтримка учасників освітнього процесу

(психосоціальна компетентність)

Скільки годин обов'язково:
щонайменше 10%
від загального обсягу годин
(мінімум **15 годин**
із загальних 150).

Педагог зобов'язаний виділити на психологічну підтримку, надання домедичної допомоги (у частині психологічної підтримки) та психосоціальну компетентність.

Ці напрями допомагають педагогам бути більш готовими до сучасних викликів, створювати безпечне та інклюзивне освітнє середовище і забезпечувати психологічне благополуччя всіх учасників освітнього процесу.

Що оцінює атестаційна комісія?

При прийнятті рішення для комісії важливі не лише папери, а реальна щоденна практика.

Що підлягає аналізу:

- професійна компетентність та якість педагогічної діяльності;
- використання сучасних освітніх технологій;
- методична діяльність та участь у заходах;
- конкретні результати роботи.

Головний фокус: реальна професійна діяльність і її вплив на освітній процес.

Головні висновки та нормативні посилання

Що варто запам'ятати:

- чинною є редакція Положення від 24.04.2026;

- позачергова атестація стала гнучким інструментом для зростання;

- правило трьох років більше не є перешкодою;

- основою рішення комісії залишається реальна діяльність педагога.

Офіційні джерела: чинне Положення про атестацію педагогічних працівників, наказ МОН №805, **та доповнення накази МОН №445 від 13.03.2026 та №582 від 06.04.2026 р.):**

Дякую за увагу!